

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
(ΠΕ.Κ.Ε.Σ.) ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

5^ο ΜΑΘΗΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ Β' ΘΕΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Κανόνες Ρητορικών Αγωνισμάτων

ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

Η Εκφραστική Ανάγνωση περιλαμβάνει την απόδοση ενός **πεζού ή ποιητικού κειμένου** με ζωντανό και εκφραστικό τρόπο, ανάλογο με το ύφος του κειμένου, που έχει ως στόχο την ανάδειξη ιδεών και συναισθημάτων.

Τα θέματα θα προέρχονται :

Για το Γυμνάσιο:

Από την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση) και τη Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία των σχολικών εγχειριδίων του Γυμνασίου

Για το Λύκειο:

Από την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από το πρωτότυπο και από μετάφραση) και από τη Νέα Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία των σχολικών εγχειριδίων της Α και Β τάξης Γενικού Λυκείου.

Δεν πρόκειται για θεατρική ερμηνεία.

Το θέμα της εκφραστικής ανάγνωσης κληρώνεται από τον πρώτο γύρο και δίνεται στους διαγωνιζομένους χρόνος προετοιμασίας 20' λεπτών.

Ο αναγνώστης κάθεται στο κάθισμα ή παραμένει όρθιος και αφού διαβάσει μια μικρή **εισαγωγή** για το κείμενο, που περιλαμβάνει τουλάχιστον τον τίτλο και το συγγραφέα και η οποία θα δίνεται από τους θεματοθέτες. Στη συνέχεια ξεκινά την ανάγνωση, που μαζί με την εισαγωγή πρέπει να διαρκέσει **3-4 λεπτά** (δεν συνυπολογίζεται ο χρόνος της εισαγωγής). Ο αναγνώστης διαβάζει, χωρίς να χάνει την επαφή με το κείμενο, δίνοντας έμφαση στην έκφραση του προσώπου και στην οπτική επαφή με το κοινό. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η αξιοποίηση της στίξης, η ένταση και η χροιά της φωνής και η καθαρή άρθρωση.

Οι συμμετέχοντες περιμένουν έξω από την αίθουσα και καλούνται ένας - ένας από την επιτροπή των κριτών. Αποχωρούν όλοι μαζί μετά την ολοκλήρωση του γύρου.

Στοιχεία κρίσης της Εκφραστικής Ανάγνωσης:

1.	ΕΚΦΟΡΑ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Καθαρή άρθρωση ➤ Υποβλητική χροιά ➤ Κατάλληλος ρυθμός και ένταση με εναλλαγές, παύσεις, απόδοση στίξης, επιτονισμό, προφορά/διάλεκτοι
2.	ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΟΜΙΛΗΤΗ (1-10 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ατμόσφαιρα ➤ Χαρακτήρες ➤ Συναισθήματα
3.	ΑΠΟΔΟΣΗ ΥΦΟΥΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Κινήσεις του σώματος και εκφράσεις του προσώπου (χωρίς υπερβολική θεατρικότητα) ➤ Εκφραστικότητα ➤ Επαφή με το ακροατήριο ➤ Ανάγνωση και όχι απομνημόνευση

Οι κριτές συμπληρώνουν ταχυέγγραφο συνοπτικών αποτελεσμάτων με τον τελικό βαθμό που είναι το άθροισμα των επιμέρους κατηγοριών καθώς και έντυπο αξιολόγησης, όπου αναλύονται οι βαθμολογίες ανά κατηγορία και υπάρχει χώρος για επιπλέον ενθαρρυντικά, κυρίως, σχόλια.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΥΘΟΡΜΗΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

(Σε ελεύθερο θέμα)

Πρόκειται για έναν σύντομο αυτοσχέδιο λόγο, ο οποίος βασίζεται κυρίως στη συνειρμική έκφραση και έχει ως στόχους να τέρψει, να προκαλέσει έντονα συναισθήματα, να «αγγίξει» το ακροατήριο. Οι διαγωνιζόμενοι καλούνται να προετοιμάσουν ένα θέμα που τους έχει δοθεί (κατόπιν κληρώσεως) 1,5 λεπτό πριν εκφωνήσουν τον λόγο, ο οποίος έχει ελάχιστη διάρκεια από 2,5 έως 3 λεπτά για το Γυμνάσιο και από 3,5 έως 4 λεπτά για το Λύκειο.

Τα θέματα χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες με τον εξής τρόπο:

Για το Γυμνάσιο:

- (I) λέξεις ή οικείες έννοιες (π.χ. αστέρια, μουσική, θάλασσα, φιλία, οικογένεια),
- (II) αντιδράσεις και σκέψεις σε διάφορες καταστάσεις (π.χ. αποτυχία σε ένα διαγώνισμα.),
- (III) συναισθήματα (π.χ. φόβος, χαρά).

Για το Λύκειο:

- (I) αφηρημένες έννοιες, όροι (π.χ. φιλία, δημοκρατία, αποξένωση),
- (II) Αυθόρμητες σκέψεις και συναισθήματα που γεννά μια εικόνα (σκίτσο, φωτογραφία, έργο τέχνης κ.λπ.),
- (III) αποφθέγματα και παροιμίες (π.χ. «Τα πάντα ρει», «Η σιωπή είναι χρυσός»)

Αφού λάβει στα χέρια του ο ομιλητής το θέμα ανά κατηγορία (ανάλογα με Γυμνάσιο –Λύκειο), το μελετάει και μπορεί να κρατήσει σημειώσεις για 1,5 λεπτό, τις οποίες, εάν θέλει, χρησιμοποιεί κατά την ομιλία του.

Ο ομιλητής, με αφορμή τη θέμα, καλείται να παρουσιάσει με ευφράδεια ένα λόγο που πρέπει να έχει πρωτοτυπία, συνοχή και ζωντάνια.

Οι κριτές θα λάβουν υπόψη τους τα παρακάτω κριτήρια:

4.	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Σχέση με το θέμα. ➤ Συνάφεια και νοηματική σύνδεση. ➤ Επαρκής ανάπτυξη των διαστάσεων τού θέματος. ➤ Πρωτοτυπία και ευρηματικότητα λόγου.
5.	ΔΟΜΗ (1-10 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Διαύγεια σκέψης και συνοχή. ➤ Αλληλουχία. ➤ Ομαλή μετάβαση από την μια ιδέα στην άλλη (χωρίς απαρίθμηση). ➤ Ολοκληρωμένη ομιλία με αρχή-μέση –τέλος.
6.	ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΟΜΙΛΗΤΗ –ΕΚΦΟΡΑ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εκφραστικότητα. ➤ Στάση και κινήσεις συνεπείς με το λόγο χωρίς υπερβολές. ➤ Ευφράδεια και άνεση. ➤ Συνεχής ροή λόγου. ➤ Καλή οπτική επαφή με το ακροατήριο. ➤ Αυτοπεποίθηση.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(Σε ελεύθερο θέμα)

Ο Προτρεπτικός Λόγος αποτελεί προσχεδιασμένη ομιλία πάνω σε άγνωστο θέμα με χρόνο προετοιμασίας 30΄.

Ο ομιλητής επιδιώκει να εμπνεύσει το κοινό, ώστε να το προτρέψει να υιοθετήσει τη θέση που υποστηρίζει και όχι απλώς να το ενημερώσει ή να το ψυχαγωγήσει.

Τα θέματα του Προτρεπτικού Λόγου αντλούνται από την επικαιρότητα και από την ύλη των σχολικών βιβλίων (από τη Νεοελληνική Γλώσσα για το Γυμνάσιο και από τους Θεματικούς Κύκλους για το Λύκειο).

Ιδιαίτερη σημασία έχει η χρήση των στοιχείων προφορικότητας, μιας και πρόκειται για δημόσια ομιλία:

- Μικρές προτάσεις, ➤ προτροπές,
- ρητορικές ερωτήσεις, ➤ συνθηματικός λόγος κ.λπ.
- επαναλήψεις λέξεων,

Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας οι διαγωνιζόμενοι δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν κανένα έντυπο ή ηλεκτρονικό βοήθημα.

Η διάρκεια του προτρεπτικού Λόγου είναι από 4 έως 5 λεπτά για το Γυμνάσιο και από 5 έως 6 λεπτά για το Λύκειο.

Κατά την εκφώνηση του Λόγου ο ομιλητής έχει το δικαίωμα χρήσης των σημειώσεων προετοιμασίας της ομιλίας του, αλλά καλό είναι να αποφεύγεται η συνεχής ανάγνωση αυτών.

Οι κριτές του Προτρεπτικού Λόγου θα λάβουν υπόψη τους τα παρακάτω:

1	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Οι ομιλητές πρέπει να παρουσιάσουν στην αρχή με σαφήνεια τη θέση τους. ➤ Να αναδείξουν τις σημαντικότερες πτυχές του θεματός τους. ➤ Να αναπτύξουν πρωτότυπες ιδέες και προτάσεις (Τα επιχειρήματα θα κριθούν με βάση τη συνάφειά τους με το θέμα, τη λογική τους συγκρότηση και την επαρκή τεκμηρίωσή τους).
2	ΔΟΜΗ (1-10 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ο λόγος πρέπει να έχει κατάλληλη αρχή –μέση και τέλος και να αναπτύσσει τα κύρια σημεία με συνοχή και αλληλουχία
3	ΕΚΦΩΡΑ (1-20 βαθμοί)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην επιλογή τού κατάλληλου λεξιλογίου. Ο λόγος οφείλει να είναι ζωντανός και άμεσος (π.χ. με τη χρήση προσφωνήσεων, προτροπών, ρητορικών σχημάτων). Επιπλέον, οι κριτές θα εκτιμήσουν την ένταση της φωνής των ομιλητών, την καθαρή άρθρωση, την κίνησή τους στον χώρο, τις χειρονομίες, την επαφή τους με το κοινό και το πώς εκμεταλλεύονται τα στοιχεία αυτά για να αποδώσουν καλύτερα το περιεχόμενο τού λόγου τους.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΤΤΩΝ ΛΟΓΩΝ

1.ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

1.1 Η μορφή των Αγώνων

Σε έναν Αγώνα Διττών Λόγων δύο τριμελείς ομάδες αντιπαρατίθενται επάνω σε ένα θέμα που έχει ανακοινωθεί 20 λεπτά νωρίτερα. Παρίσταται Κριτική Επιτροπή, η οποία αποφασίζει τη νικήτρια ομάδα και χρονομέτρης που καταγράφει και σημαίνει ηχητικά το πέρασμα τού χρόνου. Επιτρέπεται η παρουσία ακροατηρίου.

Οι γύροι των Αγώνων διακρίνονται σε προκριματικούς και τελικούς. Στους προκριματικούς γύρους συμμετέχουν όλες οι ομάδες. Ο πρώτος γύρος προκύπτει από κλήρωση, ενώ οι υπόλοιποι προκριματικοί γύροι προκύπτουν από ισοδύναμη κατανομή με βάση την έως τότε βαθμολογία των ομάδων. Οι καλύτερες προκρίνονται στους ημιτελικούς γύρους και οι νικητές των ημιτελικών στους τελικούς.

1.2 Οι ομάδες –οι ομιλητές και οι ομιλίες

Η ομάδα η οποία λαμβάνει πρώτη τον λόγο, καλείται Λόγος και η δεύτερη ομάδα Αντίλογος. Τα μέλη των ομάδων λαμβάνουν τις ακόλουθες **ονομασίες**: Ο πρώτος ομιλητής του Λόγου, ο πρώτος ομιλητής του Αντιλόγου κ.ο.κ.

Οι ομιλητές ανεβαίνουν στο βήμα με την εξής **σειρά**:

- 1) 1^{ος}: ομιλητής του Λόγου (Ορισμός θέματος και παράθεση α΄ μέρους επιχειρηματολογίας της ομάδας του Λόγου)
- 2) 1^{ος} ομιλητής του Αντιλόγου (Αποδοχή ή όχι του ορισμού, αντίκρουση της επιχειρηματολογίας του 1^{ου} ομιλητή του Λόγου, παράθεση α΄ μέρους της επιχειρηματολογίας της ομάδας του Αντιλόγου)
- 3) 2^{ος}: ομιλητής του Λόγου (Αντίκρουση της επιχειρηματολογίας του 1^{ου} ομιλητή του Αντιλόγου, παράθεση β΄ μέρους της επιχειρηματολογίας της ομάδας του Λόγου)
- 4) 2^{ος}: ομιλητής του Αντιλόγου (Αντίκρουση της επιχειρηματολογίας του 2^{ου} ομιλητή του Λόγου, παράθεση β΄ μέρους της επιχειρηματολογίας της ομάδας του Αντιλόγου)
- 5) 3^{ος}: ομιλητής του Λόγου (Αντίκρουση της επιχειρηματολογίας του 2ου ομιλητή του Αντιλόγου, σύντομη σύνοψη των αντικρούσεων, σύνοψη της επιχειρηματολογίας της ομάδας)
- 6) 3^{ος}: ομιλητής του Αντιλόγου (Σύντομη σύνοψη των αντικρούσεων, σύνοψη της επιχειρηματολογίας της ομάδας)

(Η σύνοψη κάθε ομάδας αφορά όλον τον αγώνα, δηλαδή τις ομιλίες και των δυο ομάδων)

1.2.1 Οι ομιλητές εκφωνούν λόγο μέγιστης διάρκειας 5΄ λεπτών για το Γυμνάσιο και 6΄ λεπτών για το Λύκειο.

Μπορούν να παρέμβουν με σύντομες ερωτήσεις μόνο κατά τις πρώτες δύο ομιλίες της αντίπαλης ομάδας, που καλούνται αγορεύσεις. **Ο κάθε ομιλητής μπορεί να δεχτεί μέχρι δυο ερωτήσεις.**

Οι συνόψεις των λόγων εκφωνούνται αμέσως μετά το 2^ο ομιλητή του Αντιλόγου, για το Λόγο, και το σύνοπτη του Λόγου για τον Αντίλογο και διαρκούν 4΄ (τέσσερα λεπτά). Κατά τη διάρκειά τους δεν επιτρέπεται η υποβολή ερωτήσεων.

1.3 Κριτική Επιτροπή

Η οργανωτική επιτροπή θα προσπαθήσει να υπάρχει σε κάθε αίθουσα τουλάχιστον **τριμελής κριτική επιτροπή** για κάθε προκριματικό γύρο και ημιτελικό γύρο, και **επταμελής** για τους τελικούς Γυμνασίου και Λυκείου.

Στην επιτροπή προΐσταται ο **Πρόεδρος** της Συνεδρίασης, ο οποίος διευθύνει τον αγώνα, δίνει τον λόγο σε κάθε ομιλητή με τη σειρά που περιγράφουν οι κανόνες, επαναφέρει σε τάξη αγενείς ομιλητές ή ομιλητές που δεν ακολουθούν τους κανόνες, ελέγχει τον χρονομέτρη και επικυρώνει την τελική βαθμολογία και φροντίζει για την απρόσκοπτη παρακολούθηση του αγώνα από το κοινό.

Ο πρόεδρος της κριτικής επιτροπής, αμέσως μετά το τέλος του αγώνα, προσκαλεί τους ομιλητές, τους ευχαριστεί και τους προτείνει να συγχαρούν ο ένας τον άλλον. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πρόκειται για μια γιορτή του Λόγου.

Τα μέλη της Κριτικής Επιτροπής συνεδριάζουν μετά το τέλος τού αγώνα. Σημειώνουν ευκρινώς στα Φύλλα Αξιολόγησης **σχόλια** τα οποία τεκμηριώνουν την αξιολόγησή τους και τα θεωρούν χρήσιμα για τους διαγωνιζόμενους. Τα Φύλλα Αξιολόγησης τα παραδίδουν στη Γραμματεία πριν από την έναρξη τού επόμενου γύρου.

Δεν επιτρέπεται να κοινοποιούν το αποτέλεσμα του αγώνα ή την άποψή τους για τους ομιλητές κατά τη διάρκεια ή μετά το τέλος τού αγώνα.

1.4 Χρονομέτρηση των ομιλιών

Υπεύθυνος για τη χρονομέτρηση είναι ο Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής, ο οποίος αναθέτει στον **χρονομέτρη** την τήρηση και την καταγραφή των χρόνων. Ο χρονομέτρης δείχνει με τυπωμένους αριθμούς το πέρασμα τού χρόνου. Με απαλό χτύπημα του χεριού του στο τραπέζι δηλώνει την έναρξη και τη λήξη του επιτρεπόμενου χρόνου υποβολής ερωτήσεων. Καταγράφει, επίσης, στο φύλλο χρονομέτρη τους συνολικούς χρόνους κάθε ομιλίας, καθώς και τις χρονικές στιγμές που έγιναν αιτήσεις παρέμβασης για κάθε ομιλητή, σημειώνοντας ποιες έγιναν αποδεκτές και ποιες όχι.

1.5 Το θέμα του αγώνα

Το θέμα πρέπει να διατυπώνεται με σαφήνεια και να υπηρετεί το πνεύμα τού αθλήματος. Τα θέματα που δίνονται στους αγώνες είναι συνήθως «κλειστού τύπου», δηλαδή θέτουν συγκεκριμένα ζητήματα, για τα οποία μπορεί να υπάρχει αντίλογος.

Τα θέματα επιλέγονται από την οργανωτική επιτροπή των αγώνων και ανακοινώνονται στις ώρες που αναφέρει το πρόγραμμα των αγώνων. Αντλούνται από την επικαιρότητα και από την ύλη των σχολικών εγχειριδίων.

1.6 Προετοιμασία των ομάδων

Οι αγώνες Διττών Λόγων πρέπει να ξεκινήσουν στις αίθουσες που έχουν ανακοινωθεί 20' από τη στιγμή που γίνεται γνωστό το θέμα του γύρου. Οι ομάδες πρέπει να βρίσκονται στην αίθουσα όπου θα διαγωνιστούν τουλάχιστον 5' πριν από την έναρξη τού αγώνα.

Τόσο κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας όσο και κατά τη διάρκεια του αγώνα οι μαθητές δεν μπορούν να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικό υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο κ.λπ.). Αν εντοπισθεί κάποιο ηλεκτρονικό μέσο θα μειώνεται η βαθμολογία της ομάδας ως ποινή.

Στη διάρκεια του αγώνα **επιτρέπεται μόνο η χρήση των χειρόγραφων σημειώσεων της προετοιμασίας σε λευκά φύλλα που θα δοθούν από την οργανωτική επιτροπή.**

Οι ομάδες, εφόσον είναι δυνατό, αναλαμβάνουν να αναγράψουν στον πίνακα της αίθουσας το θέμα του γύρου, το όνομα της ομάδας τους και τα ονόματα των μελών τους με τη σειρά που θα μιλήσουν.

2. ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

2.1 Ορισμός τού θέματος

Ο ορισμός του θέματος είναι καθήκον του πρώτου ομιλητή του Λόγου και διατυπώνεται στην αρχή της ομιλίας του. Καθορίζει, επίσης, τη φιλοσοφία της ομάδας του Λόγου και διατυπώνει με σαφήνεια τη θέση της για το ζήτημα.

Ενάντια σε αυτή τη φιλοσοφία θα κινηθεί η ομάδα του Αντιλόγου, που αναμένεται να εκφράσει μια διαφορετική προσέγγιση.

Η ομάδα του Λόγου κάνει κατανοητή την αντιπαράθεση για το ζητούμενο, θέτοντας **εύλογους περιορισμούς** και εξηγώντας οποιοσδήποτε λέξεις από το θέμα απαιτούν **διευκρίνιση**. Δεν αναμένεται και δεν εκτιμάται θετικά στη βαθμολογία να δίνονται απλώς ορισμοί –ερμηνείες που συναντώνται σε λεξικά. Δεν είναι, επίσης, υποχρεωτική η αναφορά σε όλες τις λέξεις του θέματος.

Ο ορισμός πρέπει να προσδιορίζει με ακρίβεια και σαφήνεια το ζητούμενο της συζήτησης, να σχετίζεται λογικά και άμεσα με το θέμα, να μην είναι αυταπόδεικτος και να μην αφορά σε ιδιαίτερα εξεζητημένο και μη γνωστό ζήτημα.

Ο πρώτος ομιλητής του Αντιλόγου **μπορεί να αμφισβητήσει την εγκυρότητα** του ορισμού (να τον προσβάλει) , εφόσον δεν τηρεί κάποια από τις παραπάνω προϋποθέσεις, και σε αυτή την περίπτωση οφείλει εξ αρχής να δηλώσει **ρητά** ότι προσβάλλει την εγκυρότητά του και να δώσει νέο ορισμό. Στην ακραία αυτή περίπτωση (που είναι καλό να αποφεύγεται) ο αγώνας γίνεται περί ορισμού, δηλαδή για το ποιος ορισμός είναι ο καταλληλότερος.

2.2 Περιεχόμενο της ομιλίας

Το περιεχόμενο της ομιλίας πρέπει να είναι **σχετικό με το θέμα, λογικό** και να χαρακτηρίζεται από **συνέπεια**. Αποτελείται από τα επιχειρήματα, τα παραδείγματα και οτιδήποτε άλλο υλικό τεκμηρίωσης αξιοποιεί ο ομιλητής, για να υποστηρίξει τη θέση του προσπαθώντας να πείσει την κριτική επιτροπή και το κοινό. Επίσης, **οι ομιλητές πρέπει να δείχνουν ότι λαμβάνουν υπόψη τους τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας και να τις αντικρούουν μία προς μία**.

Ο ομιλητής πρέπει να ιεραρχήσει κατάλληλα το υλικό του και να το αναπτύξει δίνοντας προτεραιότητα στις σημαντικότερες πλευρές του ζητήματος.

Το περιεχόμενο πρέπει να είναι **συνεπές**, δηλαδή να βρίσκεται σε συμφωνία με τη θέση της ομάδας και τις ομιλίες όλων των μελών της. Τα συμπεράσματα όλων των επιχειρημάτων που χρησιμοποιούνται πρέπει να ενισχύουν τη θέση της ομάδας.

Οι τέσσερις πρώτες ομιλίες πρέπει να έχουν **νέο περιεχόμενο** που να προωθεί τη θέση της ομάδας ή και να ανασκευάζει τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας. **Στις συνόψεις δεν πρέπει να παρουσιάζονται επιχειρήματα που να δίνουν νέες διαστάσεις στα ζητήματα που έχουν συζητηθεί**. Μπορεί, όμως, να

υπάρχει νέο υλικό που να διευκρινίζει θέσεις οι οποίες έχουν ήδη συζητηθεί ή που να ανασκευάζει αντίπαλα επιχειρήματα. **Η σύνοψη κάθε ομάδας αφορά όλον τον αγώνα, δηλαδή τις ομιλίες και των δυο ομάδων.**

2.3 Η εκφορά της Ομιλίας

Η εκφορά αποτελείται από όλα εκείνα τα στοιχεία που επηρεάζουν το κοινό, ώστε να είναι περισσότερο (ή λιγότερο) δεκτικό προς την επιχειρηματολογία του ομιλητή. Μια επιτυχημένη εκφορά χρησιμοποιεί κατάλληλο ύφος, διακύμανση φωνής, τις κινήσεις του σώματος, την οπτική επαφή με το ακροατήριο και χαρακτηρίζεται από ευφράδεια και άνεση στο χειρισμό των ερωτήσεων.

2.4 Δομή της Ομιλίας

Η δομή περιλαμβάνει τη δομή των αγορεύσεων και συνόψεων και τη συνολική δομή της επιχειρηματολογίας της ομάδας.

Το υλικό που αποτελεί το περιεχόμενο των ομιλιών πρέπει να είναι δομημένο με τρόπο, ώστε:

- α) η ομιλία να έχει **εισαγωγή, ανάπτυξη επιχειρημάτων και συμπέρασμα**, και
- β) να γίνεται **καλή χρήση τού χρόνου**, ώστε ο ομιλητής να κινείται μέσα στο χρονικό περιθώριο και να κατανέμει τον χρόνο ανάλογα με τη σημασία τού περιεχομένου.

Η επιχειρηματολογία της ομάδας πρέπει να είναι δομημένη και ιεραρχημένη. Η ομάδα πρέπει να κατανέμει το υλικό της με τέτοιο τρόπο, ώστε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της θέσης της.

2.5 Ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της Ομιλίας

Οι ερωτήσεις υποβάλλονται απευθείας στον ομιλητή από τα μέλη της αντίπαλης ομάδας, **εφόσον εκείνος το επιτρέψει**. Μπορούν να υποβληθούν μόνο ανάμεσα στο 1^ο και στο 5^ο λεπτό της ομιλίας. Ο χρονομέτρης με απλό χτύπημα της παλάμης του στο τραπέζι σημαίνει το χρόνο έναρξης και το χρόνο της λήξης υποβολής ερωτήσεων.

Για να υποβάλει μία ερώτηση ο ομιλητής, οφείλει να σηκωθεί όρθιος, να σηκώσει το χέρι του και με τη φράση «Αίτημα ερώτησης» να δηλώσει ότι επιθυμεί να υποβάλει μία ερώτηση ή να ζητήσει μια διευκρίνιση. Δεν επιτρέπεται να διατυπώσει απλώς την άποψή του. Ο πρόεδρος της επιτροπής μπορεί, στην τελευταία περίπτωση, να του κάνει σχετική παρατήρηση και να τον διακόψει, ιδίως εάν γίνεται κατάχρηση του χρόνου.

Ο ομιλητής που έχει τον λόγο αποφασίζει τότε εάν θα επιτρέψει την υποβολή ερώτησης ή όχι απαντώντας ευγενικά. Έχει επίσης το δικαίωμα να διακόψει τον αντίπαλο ο οποίος κάνει κατάχρηση του επιτρεπόμενου χρόνου της ερώτησης. Δεν επιτρέπεται ο διάλογος μεταξύ των ομιλητών των δυο ομάδων.

Η ερώτηση πρέπει να είναι **διατυπωμένη με σαφήνεια, να μη διαρκεί πάνω από 15'' και να είναι σχετική με τα όσα λέγονται** τη στιγμή που διατυπώνεται. Αντίθετα χαρακτηριστικά καταγράφονται ως αδυναμίες.

Κάθε ομιλητής αναμένεται να αποδεχτεί έως **δύο ερωτήσεις** κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του και να επιχειρήσεις και ο ίδιος να απευθύνει έως δύο στους αντιπάλους ομιλητές.

3. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Μετά το τέλος του αγώνα οι κριτές πρέπει να αξιολογήσουν τις ομάδες και τους ομιλητές και να αναδείξουν την πιο ικανή. **Η παιδαγωγική αντιμετώπιση των ομιλητών –μαθητών αποτελεί κύριο καθήκον των κριτών.**

Κατά τη διάρκεια τού αγώνα κρατούν προσωπικές σημειώσεις και αφού ολοκληρώσουν τη διαδικασία κρίσης, συμπληρώνουν το φύλλο κριτή, που πρέπει να παραδώσουν στη Γραμματεία των αγώνων πριν από την έναρξη τού επόμενου γύρου.

Η αξιολόγηση πρέπει να αναφερθεί στα στοιχεία της ομιλίας, δηλαδή στον ορισμό, στο περιεχόμενο, στη δομή, στην εκφορά, στις ερωτήσεις, με βασικό κριτήριο κατά πόσο τα στοιχεία αυτά συνέβαλαν ή έβλαψαν την πειστικότητα της θέσης της ομάδας, καθώς και στην ομαδικότητα. Αγενής συμπεριφορά και μη τήρηση του χρονικού πλαισίου πρέπει να αξιολογείται αυστηρά.

Στην αξιολόγηση των λόγων μεγαλύτερη βαρύτητα δίνεται στην επιχειρηματολογία και αντεπιχειρηματολογία που ανέπτυξε κάθε ομάδα.

Η εκφορά πρέπει να αξιολογείται ως προς το αν συνέβαλε στην πειστικότητα τού λόγου ή αν ζημίωσε την ισχύ του.

Η δομή πρέπει να κρίνεται σε σχέση με την ικανότητα των ομιλητών να ομαδοποιούν και να κατανέμουν το περιεχόμενο τής ομιλίας τους με σαφή τρόπο και σωστή ιεράρχηση. Επίσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατανομή τού περιεχομένου μεταξύ των τριών ομιλητών, ανάλογα με το ρόλο τους στην ομάδα.

Οι ερωτήσεις συνυπολογίζονται στο περιεχόμενο των ομιλιών αυτού που τις έθεσε και αξιολογούνται ως προς τον αντίκτυπο που είχαν στην εξέλιξη τού αγώνα. Αποτελεί θετικό στοιχείο για κάθε ομιλητή να απαντήσει σε δύο ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του, καθώς και να επιχειρήσει να κάνει μέχρι δύο ερωτήσεις στους δυο πρώτους αγορητές της αντίπαλης ομάδας.

Κάθε ομιλητής βαθμολογείται με **50–100** βαθμούς (0-50+50). Η ομάδα βαθμολογείται με το **σύνολο των βαθμών των ομιλητών της από τους τρεις κριτές**. Κατά τους δύο πρώτους Προκριματικούς Γύρους Διττών Λόγων αποφεύγεται η βαθμολογία των κριτών να κυμαίνεται κάτω τού 55 και άνω τού 85. Έτσι, προστατεύονται οι διαγωνιζόμενοι από τυχόν ακραίες βαθμολογήσεις.

Δεν είναι δυνατόν να νικήσει ομάδα τής οποίας το σύνολο των βαθμών είναι μικρότερο ή ίσο με τους βαθμούς της αντίπαλης ομάδας.

Ο πρόεδρος της κριτικής επιτροπής καλείται να συντονίσει τη διαδικασία αξιολόγησης μέσα σε κλίμα συνεργασίας, όπου όλοι οι κριτές έχουν δικαίωμα να εκφράσουν την άποψή τους πριν από την τελική

απόφαση. Διατυπώνουν πρώτα τις απόψεις τους για το επίπεδο τού αγώνα και έπειτα για το ποια ομάδα ήταν πιο ικανή και πειστική. Εάν υπάρχει ομοφωνία, το ύψος των ατομικών βαθμών καθορίζεται από κοινού, με συντονισμό τού Προέδρου. Εάν υπάρχει διαφωνία, που δεν μπορεί να επιλυθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, η απόφαση για το ποια ομάδα νίκησε βγαίνει πλειοψηφικά. Στην περίπτωση αυτή ο ατομικός βαθμός κάθε ομιλητή προκύπτει από το άθροισμα των βαθμών όλων των κριτών. Ο κριτής που διαφωνεί έχει δικαίωμα να σημειώσει τη διαφωνία του στο Φύλλο Αξιολόγησης αλλά πρέπει να αλλάξει τις ατομικές βαθμολογίες, ώστε η ομάδα που ήρθε δεύτερη να μην έχει περισσότερους συνολικούς βαθμούς.

Ο Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής συμπληρώνει το **ταχυέγγραφο**, όπου πρέπει να φαίνεται ευκρινώς το σύνολο των ομαδικών βαθμών και το ποια ομάδα κέρδισε, και το παραδίδει στη Γραμματεία των αγώνων.

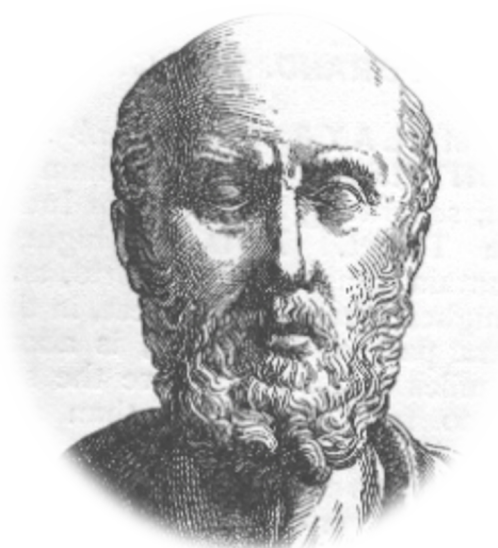

Στην αξιολόγηση οι κριτές αποδίδουν την εξής βαρύτητα στα στοιχεία της Ομιλίας:

Στοιχεία της Ομιλίας		Βαρύτητα	Ενδεικτικά κριτήρια αξιολόγησης		
1	Περιεχόμενο	50%	A	Επιχειρηματολογία/ αντεπιχειρηματολογία (η παράμετρος με τη μεγαλύτερη βαρύτητα)	1) Πληρότητα 2) Πειστικότητα 3) Λογική 4) Συνέπεια 4) Σαφήνεια 5) επαρκής Τεκμηρίωση
			B	Συμμετοχή	Διατύπωση και αποδοχή ερωτήσεων (ερωτήσεις που συνέβαλαν αποτελεσματικά στη συζήτηση και συνδέθηκαν άμεσα με τα λεγόμενα της δεδομένης στιγμής – αποτελεσματική απάντηση των ερωτήσεων)
			Γ	Ανταπόκριση	Ανταπόκριση στο ρόλο του κάθε ομιλητή και συμμόρφωση γενικά με τους κανόνες (διατύπωση ορισμού από τον πρώτο ομιλητή του Λόγου, αποδοχή/απόρριψη του ορισμού από τον πρώτο ομιλητή του Αντιλόγου, κάλυψη προβλεπόμενου χρόνου ομιλιών/ερωτήσεων/συνόψεων, απουσία νέων επιχειρημάτων στη σύνοψη κ.λπ.)
			Δ	Ομαδικότητα	Συνέπεια μεταξύ των ομιλητών ως προς τη φιλοσοφία της ομάδας, διασυνδέσεις με γραπτά σημειώματα/αλληλοσυμπληρώσεις, ισόρροπη κατανομή επιχειρημάτων μεταξύ των δύο πρώτων ομιλητών της ομάδας
2	Δομή	20%	A	Διάταξη, ιεράρχηση και σαφής διάκριση επιχειρημάτων	
			B	Εισαγωγή και σύνοψη της κάθε ομιλίας	
3	Εκφορά	30%	A	Γενικότερο ύφος (κόσμιο, επικοινωνιακό, συνεπές ως προς το περιεχόμενο του λόγου, φιλικό ως προς τους αντιπάλους ομιλητές, ενθαρρυντικό ως προς τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας)	
			B	Αυτοπεποίθηση, συνεχής οπτική επαφή με όλο το ακροατήριο	
			Γ	Αποτελεσματική χρήση της φωνής, του σώματος, των χεριών, εκφραστικότητα προσώπου	

Ερμηνεία Ατομικής Βαθμολογίας από έναν κριτή / από τρεις κριτές:

Βαθμοί Ομιλίας	Ερμηνεία
90-100/ 270-300	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Άριστη. Υπάρχουν μόνο θετικά στοιχεία. Το επίπεδο που θα αναμενόταν από έναν ομιλητή που διαγωνίζεται στον τελικό.
80-89/ 240-269	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Πολύ καλή. Κάποιες μικρές αδυναμίες δεν είναι αρκετές για να μειώσουν τα πολλά θετικά στοιχεία. Το επίπεδο τού ομιλητή που θα αναμενόταν να διαγωνίζεται στους ημιτελικούς.
70-79/ 210-239	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Καλή. Υπάρχουν κάποιες αδυναμίες αλλά περισσότερα θετικά στοιχεία. Το μέσο επίπεδο ομιλητών των προκριματικών γύρων
60-69/ 180-209	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Μέτρια. Υπάρχουν κάποια θετικά στοιχεία αλλά και σημαντικές αδυναμίες.
50-59/ 150-179	Η αγόρευση / περίληψη ήταν Αδύναμη. Υπάρχουν πολλές και σημαντικές αδυναμίες και ίσως κάποια θετικά στοιχεία

Οι κανόνες είναι προϊόν αγαστής συνεργασίας:

- της καθηγήτριας του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, κυρίας **Βολονάκη Ελένης**,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

- του Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου του ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Πελοποννήσου, κυρίου **Σόλαρη Ιωάννη**,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.) ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

- της Προέδρου της Ελληνικής Ένωσης για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση, ΔΕΑ, υπ. Δρ ., Φιλολόγου του Αρσακείου Ψυχικού, κυρίας **Λουτριανάκη Βάλιας**,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ

ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- της Συντονίστριας Εκπαιδευτικού Έργου του 6^{ου} ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Αττικής, Προέδρου του Ινστιτούτου Ρητορικών και Επικοινωνιακών Σπουδών, Δρ Διδακτικής Γλώσσας και Ρητορικής, κυρίας **Εγγλέζου Φωτεινής**,

- της Διευθύντριας των Εκπαιδευτηρίων «Πολύτροπη Αρμονία», κυρίας **Μουντάνου Ρούλας**,

